

USNESENÍ

Vrchní soud v Praze rozhodl ve veřejném zasedání konaném dne 23. května 2019 o odvolání **státního zástupce Krajského státního zastupitelství v Plzni** proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 28. 3. 2019 č. j. 5 T 10/2018 – 433

takto:

Podle § 256 tr. ř. se odvolání státního zástupce **zamítá**.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 28. 3. 2019 č. j. 5 T 10/2018 – 433 byl obžalovaný nstržm. P. M., narozený podle § 226 písm. b) tr. ř. zproštěn obžaloby pro skutek, že

dne 12. 8. 2017 v přesně nezjištěné době kolem 03:00 hodin, v areálu Transkempu u Hracholuské přehrady, katastrální území Ulice, v budově bez označení, GPS souřadnice N 49°47.445'E:013°10.157', vstoupil za V. H., nar. o kterou měl původně zájem, na pokoj č. , do místnosti s jedním lůžkem a jedním dvojlůžkem, kdy na jednolůžku v té době spala poškozená M. V. (tehdy ještě Č.), nar. a na dvojlůžku N. F., nar. které celý večer obsluhoval jako barman a nosil jim objednané alkoholické nápoje, přičemž poté, co V. H. pokoj opustila a on na pokoji zůstal, využil toho, že M. V. byla v tu dobu ovlivněna alkoholem, nejméně 2,5 hodiny spala a vlivem toho nebyla schopna nijak reagovat na jeho chování, a se záměrem se sexuálně uspokojit si lehl k poškozené, kdy bez jejího vědomí jí svlékl kalhoty s kalhotkami a začal na ní taktéž bez jejího vědomí vykonávat soulož, která trvala blíže nezjištěnou dobu, kdy poškozená se probudila až v průběhu této soulože, nicméně s ohledem na svůj stav nebyla schopna plně ovládat své jednání a projevit svou vůli ohledně pohlavního styku, kdy se do pokoje náhle vrátila V. H., přistoupila k posteli M. V. a zakřičela „M.“, přičemž P. M. v tento okamžik vyvrcholil na prostěradlo ve výši kolen M. V., rychle se oblékl a z pokoje utekl, čímž měl spáchat zločin znásilnění dle § 185 odst. 1, odst. 2 písm. a) trestního zákoníku. Podle § 229 odst. 3 trestního řádu byla poškozená M. V. (další údaje skryty podle § 55 odst. 1 písm. c) trestního řádu) odkázána se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

2. Proti tomuto rozsudku si v zákonné lhůtě podal odvolání státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Plzni, a to do výroku o vině v neprospěch obžalovaného. Poukazuje na to, že s rozhodnutím soudu nesouhlasí, neboť má za to, že naopak bylo provedeným dokazováním dostatečně prokázáno, že se obžalovaný v obžalobě popsaného jednání dopustil. Pokud jde o zavinění, tedy o subjektivní vnímání obžalovaného ve vztahu k případně oboustranně dobrovolné soulož mezi obžalovaným a poškozenou, poukazuje na to, že poškozená uvedla, že první, co začala vnímat, bylo to, že leží na zádech a někdo do ní proniká penisem, nerozuměla tomu, co se děje, hlavou jí letělo, jestli je doma a jestli to je její přítel, tyhle myšlenky nechápala, přišlo jí to

Shodu s prvopisem potvrzuje Tereza Petrová

jako sen, nerozuměla tomu, nebyla schopna se probrat do vědomí, nebo se pohnout a tedy je jasné, že v dané chvíli fyzicky neprojevovala nesouhlas se souloží a to co před samotnou souloží bylo, si nevybavuje. Státní zástupce si je vědom i toho, že znalkyně z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie v hlavním líčení připustila, že poškozená ve stavu, v jakém se nacházela, mohla jednak na základě navyklých stereotypů, tedy že na některé podněty mohla reagovat, aniž by si je uvědomovala a že se to navenek mohlo jevit, jako že reaguje vědomě, když takový závěr znalkyně lze dát do souvislosti s vyjádřením poškozené. Nicméně má státní zástupce za to, že v daném případě nelze objektivně dovozovat, že by obžalovaný mohl nabýt dojmu, že soulož je ze strany poškozené dobrovolná. Jednak obžalovaný měl povědomí o tom, že poškozená byla ten večer indisponována vlivem požitého alkoholu a jednak je třeba vzít v potaz i chování obžalovaného nedlouho před samotnou událostí. Jak vyplývá z provedeného dokazování, obžalovaný ani poškozená neprojevovali žádné známky snahy o sblížení, či dokonce snahy o vzájemné sexuální uspokojení a obžalovaný tak nemohl být v očekávání věci příštích. Je zřejmé, že obžalovaný hledal jakoukoliv příležitost k bližšímu kontaktu s jakoukoliv ženou, a to se mu evidentně nedařilo, proto využil příležitosti, která se mu tak náhle naskytl, když jej svědkyně V. H. zcela nezodpovědně zanechala na pokoji se spícími kamarádkami a pokoj opustila. Vzhledem k tomu, že obžalovaný přisedl na postel k spící poškozené, nemohl se logicky domnívat, že má její souhlas a naopak spoléhal na to, že pokud se probudí, bude rozespálá, pod vlivem alkoholu a neschopná adekvátně reagovat. Pokud jde o vyjádření znalkyně z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, že poškozená mohla v dané chvíli jednat stereotypně, je zřejmé, že by šlo o stereotypní chování spíše pasivní a nikoliv aktivní, jak popisuje obžalovaný, neboť při chování, které obžalovaný popisuje, by se musela poškozená probudit do plného vědomí a pak by bezesporu reagovala odmítavě, což se bohužel nestalo. Pokud by bylo možné připustit nějaké stereotypní chování poškozené, pak by takové chování probíhalo zcela jistě pouze v pasivní podobě a odpovídalo by to spíše situaci, kterou popsala sama poškozená. Obžalovaný věděl, v jakém stavu se poškozená v dané chvíli nachází, tedy že spí a muselo mu být zřejmé, že po probuzení nebude vlivem požitého alkoholu adekvátně reagovat, obžalovaný evidentně měl v úmyslu ten večer uspokojit své sexuální potřeby bez konkrétního cíleného objektu, využil příležitosti, kdy se shodou okolností dostal na pokoj, kde spala poškozená a využil i její indispozice a bez jejího souhlasu na ní vykonal soulož. Obžalovaný se tak žalovaného jednání dopustil minimálně v úmyslu nepřímém. V závěru svého odvolání proto státní zástupce navrhuje, aby Vrchní soud v Praze napadený rozsudek podle § 258 tr. ř. zrušil a podle § 259 tr. ř. vrátil nalézacímu soudu k novému projednání a rozhodnutí ve věci.

3. Vrchní soud v Praze podle § 254 odst. 1 tr. ř. z podnětu podaného odvolání státního zástupce přezkoumal zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku, jakož i správnost postupu řízení, které jeho vydání předcházelo, a dospěl k následujícím závěrům.
4. Především je nutno uvést, že krajský soud na základě provedeného dokazování dospěl k jednoznačnému závěru, že nelze najisto postavit, že obžalovaný v době, kdy s poškozenou souložil, byl alespoň srozuměn s tím, že tak činí s osobou, která se nachází ve stavu bezbrannosti v důsledku opilosti, či spánku. Pro uznání viny by bylo nutno spolehlivě prokázat, že obžalovaný byl s takovým stavem poškozené alespoň srozuměn. O tom však i po provedeném dokazování přetrvávají důvodné a hluboké pochybnosti a chybí tak podstatný znak trestného činu, kterým je zavinění. Proto krajský soud dospěl k závěru, že jednání obžalovaného, popsané v obžalobě není

trestným činem a tudíž nezbylo, než obžalovaného obžaloby plně zprostit podle § 226 písm. b) tr. ř.

5. Skutková zjištění a vyhodnocení provedených důkazů ze strany soudu prvního stupně dle názoru odvolacího soudu nevzbuzují pochybnosti o své objektivitě, neboť jsou dostatečně podložena tak, jak to vyžaduje ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř. Je možno tedy zrekapitulovat, že krajský soud v trestním řízení postupoval v souladu se svými právy a povinnostmi uvedenými v trestním řádu a za součinnosti stran tak, aby byl co neobjektivněji zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Ve věci provedl dokazování v maximálním rozsahu, a pokud přesto v rámci zhodnocení provedených důkazů podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu dospěl k závěru, že vina obžalovaného nebyla nadevší pochybnost prokázána, tak nepochybil a vrchní soud se s tímto závěrem ztotožňuje. Navíc i v rámci odvolacího řízení byl opětovně proveden důkaz v podobě výslechu znalkyně z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, MUDr. Hany Mikulášové a tento nově provedený důkaz ještě více podpořil závěry soudu prvního stupně a naopak zpochybnil argumenty v podaném odvolání. Při srovnání s velmi pečlivým a přesvědčivým zhodnocením jednotlivých důkazů lze naopak objektivně zhodnotit, že to byl právě krajský soud, který provedl všechny dostupné důkazy, přičemž poznatky z nich získané pečlivě zpracoval tak, že jak samostatně, tak i uceleně vytvořil podklad pro své rozhodnutí, kdy ze zjištěného skutkového stavu nevyplývá 100 % jistota, že skutek popsany v obžalobě je trestným činem. V tomto směru je nutno odkázat na přesvědčivé odůvodnění napadeného rozhodnutí pod body 8. – 11., kde se soud prvního stupně zaobírá nejen důkazy svědčícími ve prospěch obžalovaného, ale i důkazy, které určitým způsobem vinu obžalovaného prokazují, a v této souvislosti je nezbytné připomenout, že je čistě výlučnou kompetencí nalézacího soudu zhodnotit všechny provedené důkazy tak, aby nevznikly důvodné pochybnosti o zjištěném skutkovém stavu věci. K otázce, zda chování ze strany poškozené bylo čistě pasivní nebo tam byla aktivita, se v rámci odvolacího řízení vyjádřila znalkyně a uvedla, že stereotypní chování je, že se nezapojuje vědomí, ale zapojuje se podvědomí, navyklé věci, které mohly vycházet z toho, že na ni nebyl činen nátlak, obžalovaný se choval něžně a jemně a začal sexuální akt tak, jak se obvykle začíná u osob, které spolu vztah mají a to odpovídá tomu, co vypověděla poškozená, že měla dojem, že má styk se svým manželem. Chovala se na základě svého podvědomí, naučených stereotypů, je zvyklá mít sexuální akt poté, co tomu předchází predehra, je to navyklý stereotyp a není tam nic, co by ji upozornilo na to, že se děje něco neobvyklého. Znalkyně dále uvedla, že poškozená do určité míry mohla pomoci obžalovanému se svlékáním svých kalhot. Spánek poškozené byl hluboký, ze kterého se těžko probouzí a nestačí malý podnět, aby se probudila do plného vědomí. To, že se v posuzované věci rozsvítilo světlo a zakřičelo se, byl dostatečný podnět k probuzení poškozené do plného vědomí a chvíli trvalo, než se probírala a mohla vše vnímat. K dotazu obhájce pak znalkyně připustila, že ze strany poškozené tedy podvědomě aktivita mohla být za situace, že obžalovaný nepoužíval násilí, neboť to by jí spíše probudilo.
6. Za vzniklé důkazní situace v řízení před soudem prvního stupně a doplněného i v odvolacím řízení opětovným výslechem znalkyně bylo tedy nutno zvažovat, zda-li byla ze strany obžalovaného naplněna subjektivní stránka spáchaného trestného činu spočívající v tom, že zneužil bezbrannosti poškozené k pohlavnímu styku, který spáchal souloží. Je tedy zřejmé, že v daném případě měla trestnost obžalovaného spočívat v tom, že využil bezbrannosti poškozené, aby s ní měl pohlavní styk, přičemž bezbrannost měla spočívat v tom, že se poškozená nacházela

v hlubokém spánku a současně byla ovlivněna alkoholem. V tomto směru bylo tedy nutno vycházet z teoretického výkladu stavu bezbrannosti, čímž je stav, kdy se oběť nachází v situaci, již sama nevnímá, a tudíž není schopna jakéhokoliv vlastního úsudku a tedy ani jakkoliv ovlivnit jednání pachatele. V takovém stavu se nachází člověk, který je např. v bezvědomí, v mdlobách, nebo v silném oblouznění alkoholem, při němž zcela nevnímá situaci kolem sebe, v hypnotickém spánku, v umělém spánku nebo pod vlivem drog, které ho zcela zbavily vlády nad sebou samým. Jde o stav, v němž si oběť vůbec neuvědomuje, co se s ní děje a proto ani nemůže hodnotit situaci, ve které u ní dochází k pohlavnímu styku. Za bezbrannosti jiného ve smyslu ustanovení § 185 odst. 1 alinea druhá tr. zákoníku lze považovat jen takový jeho stav, ve kterém není vzhledem k okolnostem činu schopen projevit svou vůli, pokud jde o pohlavní styk s pachatelem, popř. ve kterém není schopen klást odpor jeho jednání. Je sice pravda, že v nyní posuzované věci byla poškozená pod vlivem alkoholu a v hlubokém spánku, avšak podstatné je to, zdali obžalovaný mohl poškozenou vnímat jako bezvládnou osobu v důsledku spánku ve spojení s opilostí a pokud by tomu tak bylo, pak by subjektivní stránka z pohledu úmyslu nepřímého ve smyslu § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku byla naplněna, neboť věděl, že poškozená není schopna jakéhokoliv vlastního úsudku a tedy ovlivnit jeho jednání, což však jednoznačně prokázáno nebylo. Za zcela zásadní je v tomto směru nutno považovat závěry znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, podle kterého poškozená podvědomě mohla jednat na základě navykklých stereotypů, tedy nejevila se jako osoba, která by byla zbavena vlády sama nad sebou, a tudíž obžalovaný aktivně nejednal proti vůli poškozené. Za velmi významné považuje odvolací soud vyjádření obžalovaného, podle kterého spolupráce poškozené s ním byla mimo jiné dána i tím, že mu sama pomohla svléci si své těsné kalhoty, což nepřímou potvrdila i slyšená znalkyně. Pokud tomu tak bylo, když to nebylo v průběhu dokazování vyvráceno, pak stěží ob stojí argument v podaném odvolání, že ze strany poškozené šlo o stereotypní chování spíše pasivní. Pohlavní akt pak probíhal nerušeně až do doby, než do místnosti vstoupila svědkyně V [redacted] H [redacted]. To byl také impuls, na který poškozená okamžitě reagovala a začala se svědkyní ihned komunikovat. Nelze přehlédnout ani tu část výpovědi svědkyně V [redacted] H [redacted], kdy mimo jiné uvedla, že když vešla do pokoje, viděla obžalovaného jak souloží s M [redacted]. M [redacted] ležela na zádech a obžalovaný na ní, měl na sobě peřinu a svědkyně vykřikla „M [redacted]“ a v tu chvíli poškozená otevřela oči a jakoby se probrala. Tato výpověď tedy není v rozporu s výpovědí obžalovaného a naopak zapadá do rámce závěrů znalkyně z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie. Pokud tedy poškozená zareagovala na podnět svědkyně H [redacted], tak nemohla být v takovém stavu, aniž by si vůbec neuvědomovala situaci a nebyla schopná žádného vlastního úsudku, když naopak určitá spolupráce z její strany z hlediska navykklých stereotypů byla zjištěna, a to je zásadní informace vylučující závěr o shledání zavinění u obžalovaného, byť ve formě úmyslu nepřímého ve smyslu § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku.

7. Pokud jde o argumenty státního zástupce v podaném odvolání, tak tyto nemohou obstát. Předně znalkyně potvrdila, že stereotypní chování poškozené mohlo být i aktivní a nikoliv pouze pasivní, toto koneckonců vyplývá i ve spolupráci poškozené při svlékání jejích kalhot. To, že svědkyně H [redacted] zcela nezodpovědně zanechala obžalovaného na pokoji se spícími kamarádkami a pokoj opustila, je sice objektivně zjištěný fakt, ale ten ještě sám o sobě nemůže být důvodem pro uznání viny obžalovaného, jakož i to, že obžalovaný ani poškozená během večera neprojevovali snahy o sblížení, či dokonce snahy o vzájemné sexuální uspokojení, neboť zcela zásadní je obžalovanému prokázat zavinění ve vztahu ke zneužití bezbrannosti poškozené, a to v době provedeného aktu.

Rovněž úvahy státního zástupce, že obžalovaný měl v úmyslu ten večer uspokojit své sexuální potřeby a využil indispozice poškozené a bez jejího souhlasu na ní vykonal soulož, jsou ryze spekulativní, neboť v tomto směru nelze zpochybnit výpověď obžalovaného, podle které situaci vyhodnotil tak, že buď si s ním poškozená zasouloží, nebo nikoliv. O tom, že byla poškozená indisponována vlivem požitého alkoholu, není sporu, ale ani tato skutečnost nemůže sama o sobě svědčit v neprospěch obžalovaného za situace, že se poškozená chovala tak, jak již bylo shora popsáno v době těsně předcházející vlastnímu pohlavnímu aktu. V této souvislosti naopak nelze přehlédnout, že obžalovaný na rozdíl od poškozené nebyl téměř pod vlivem alkoholu, neboť orientační dechovou zkouškou bylo v jeho dechu naměřeno 0,35 promile alkoholu, což je jen velmi mírná podnapilost, která stěží odbourala zábrany obžalovaného k nechtěným sexuálním praktikám vůči poškozené, když naopak bylo prokázáno, že se k ní choval jemně, citlivě a nenásilně.

8. Ve světle shora uvedených zjištění je proto nezbytné připomenout, že zásada zjištění skutkového stavu věci bez důvodných pochybností vyžaduje, aby soud opřel své rozhodnutí o vině a trestu o jednoznačně zjištěná a bezpečně prokázaná fakta, nikoliv o pouhou pravděpodobnost, která v posuzované věci nastala a lze mít za teoreticky možné, že k určitému nevhodnému chování vůči poškozené ze strany obžalovaného mohlo dojít, ale je to pouhá spekulativní domněnka, která nemůže najít své opodstatnění pro usvědčení obžalovaného z protiprávního jednání. Soud je totiž povinen tam, kde nelze bezpečně určit, která z variant skutkového řešení odpovídá skutečnosti, zvolit tu, která je pro obžalovaného příznivější. Základním předpokladem trestní odpovědnosti je bezpečné zjištění příčinného působení jednání obžalovaného na, trestním zákonem chráněné společenské vztahy a toho, zda toto jednání nese všechny znaky zavinění ve smyslu § 15 tr. zákoníku. I podle nálezu Ústavního soudu ze dne 28.8. 2001 pod sp. zn. IV. ÚS 438/2000 je nezbytné k tomu, aby bylo možné rozhodnout o vině a trestu, třeba, aby řetězec důkazů nevyvolával důvodné pochybnosti a pokud tomu tak není, je třeba rozhodnout ve prospěch obviněného.
9. Lze tedy shrnout, že odvolací soud po provedeném řízení nezjistil nic, co by odůvodňovalo zrušení napadeného rozsudku, neboť v řízení nebyla porušena ustanovení, jimiž se má zabezpečit objasnění věci, skutková zjištění týkající se přezkoumávané části rozsudku nevykazovaly nejasnost, nebo neúplnost, přičemž se soud prvního stupně nadevší pochybnosti vypořádal se všemi okolnostmi významnými pro rozhodnutí. Současně odvolací soud nezjistil, že by bylo reálně možné provádět důkazy další a jelikož v přezkoumávané části rozsudku nebylo shledáno porušení ustanovení trestního zákoníku a trestního řádu, nebyl nejmenší důvod postupovat ve smyslu § 258 tr. ř. a napadený rozsudek zrušit a vrátit Krajskému soudu v Plzni k novému projednání a rozhodnutí tak, jak ve svém odvolání navrhl státní zástupce, když ani sám nespécifikoval zrušující důvody uvedené v § 258 odst. 1 písm. a) – g) tr. ř. Lze tedy konstatovat, že obhajoba obžalovaného, který popřel spáchání trestného činu z hlediska svého zavinění, nebyla nadevší pochybnost vyvrácena, ve věci jsou zjištěny pochybnosti takové intenzity, které neumožňují jednoznačně rozhodnout o vině obžalovaného a tudíž nebylo možno přiznat odvolání státního zástupce směřující do zprošťujícího výroku napadeného rozsudku důvodnost.
10. Jelikož pak správně bylo rozhodnuto i ve výroku o odkazu poškozené M [redacted] V [redacted] se svým nárokem na náhradu škody ve smyslu § 229 odst. 3 tr. ř. na řízení ve věcech občanskoprávních, když koneckonců ani jiný výrok učiněn být nemohl, Vrchnímu soudu v Praze

jako soudu odvolacímu nezbylo, než odvolání státního zástupce jako nedůvodné zamítnout podle § 256 tr. řádu.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí **není** další řádný opravný prostředek přípustný.

Je proti němu možné podat **dovolání**. Nejvyšší státní zástupce je může podat pro nesprávnost kteréhokoliv výroku, a to ve prospěch i neprospěch obviněného, obviněný pro nesprávnost výroku tohoto rozhodnutí, který se ho bezprostředně dotýká. Obviněný může dovolání podat pouze prostřednictvím obhájce, jinak se takové podání nepovažuje za dovolání, byť bylo takto označeno. Dovolání se podává u soudu, který ve věci rozhodl v prvním stupni, do dvou měsíců od doručení rozhodnutí, proti kterému dovolání směřuje. O dovolání rozhoduje Nejvyšší soud. Nutný obsah dovolání je vymezen v ustanovení § 265f tr. ř.

Praha 23. května 2019

Předseda senátu:

Mgr. Viktor Mach v. r.

Vypracoval:

JUDr. Edvin Svoboda v. r.

Shodu s prvopisem potvrzuje Tereza Petrová

**Štěpánka
Kápičková**
Digitalizovaný podpis Štěpánka Kápičková
DN: c=CZ, 2.5.4.97=NTRCZ.00215651,
o=Veřejný soud v Praze (CJ.00215651),
ou=Veřejní úřad, ou=816, ou=Štěpánka
Kápičková, ou=Kápičková,
o=Soudní úřad Štěpánka
Kápičková
serialNumber=P138268, title=Vedoucí
kanceláře
Datum: 2019.06.11 08:38:56 +0200